

Bölcsei Andrásné

Mesterség és hivatás

Gondolatok dr. Varga Gyöngyi A táblától a számítógépig című könyvéről (Módszertani ötlettár, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1990.)

Meg kell vallanom, hogy nem tudtam elfogódottság nélkül kézbe venni ezt a könyvet, hiszen dr. Varga Gyöngyi tanulmánya a karcagi gimnáziumnak abban az angol nyelvet magas szinten tanító, az angol nyelvi kultúrát nem csak a város környékére, hanem a szerteröppenő tanítványok révén az egész országra kisu-gárzó szellemi műhelyében készült, ahol az első angol szavakat én is tanultam, ahol indíttatást kaptam az angol szakos tanári pályára.

Sokan azt mondják, hogy jó tanárnak születni kell. Nem tagadom, hogy ezen a pályán fontosak a személyes adottságok, de ugyanakkor vallom, hogy megfelelő képzéssel elsajátíthatók azok a módszerek és eljárások, amelyek a tanár munkáját színesebbé, érdekesebbé, s így eredményesebbé tehetik. Egy kicsit mesterség is ez, és ebben a könyvben a nyelvtanítás mesterségének minden apró fogását alaposan ismerő „mester” osztja meg tudását, tapasztalatait jelenlegi és jövőendő pályatársaival.

Egy kicsit rendhagyó módon fogtam a könyv olvasásához, mert miután átfutottam a tartalomjegyzéket, azonnal a könyv végére lapoztam, és a dolgozatban felhasznált irodalom jegyzékét tanulmányoztam át. A pályán eltöltött több mint húsz év során ennek az irodalomnak nagy részével magam is találkoztam, és most itt van egy könyv, ami tartalmazza mindennek a lényegét. Egy pályakezdőnek, egy közismerten kevés szabad idővel rendelkező tanárnak nem kell ennyi könyvet, cikket elolvasnia, mert dr. Varga Gyöngyi összefoglalja számunkra mindazt, ami ezekből fontos a nyelvet tanító, a nyelvtanítás nehézségeivel naponta megküzdő tanár szemszögéből. Elolvastva a könyvet arról is meggyőződtem, hogy írója nemcsak a szakirodalomban való jártasságáról tesz tanúbizonyságot, hanem gazdag tapasztalatokkal is rendelkezik. Nem kell éveket próbálkozással, gyakorolgatással tölteni, mert ez a könyv százegynéhány oldalon átadja nekünk szerzője ismereteit, tapasztalatait oly módon, hogy miközben átfogó képet ad a különböző segédeszközökről, nem mulasztja el, hogy kitérjen azok alkalmazásánál egészen apró részleteire, hiszen ezek a jórészt technikai eszközök, a tudomány és technika nekünk, bölcsészeknek szinte kiismerhetetlen csodái, csak így válnak a nyelvet tanító tanár engedelmes segítőtársaivá.

A könyv a nyelvtanítás történetének rövid áttekintése után egy-egy fejezetet szentel minden segédeszköznek és azok alkalmazási lehetőségeinek, kezdve a legősibb és legegyszerűbb segédeszközzel, a táblával és a krétával, eljutva a legkorszerűbb és legbonyolultabb eszközökhöz, a számítógéppel vezérelt képlemez

(videodisk) alkalmazásáig. Bár már ez utóbbi eszköz is megvalósult lehetőség a fejlettebb országokban, a szerző igen nagy figyelmet szentel a hagyományos eszközöknek, hangsúlyozva azt - s ezzel messzemenően egyetértek -, hogy nem a segédeszköz korszerűsége biztosítja a tanítás eredményességét, hanem az alkalmazás módja. A tanár alkalomadtán egy szál kréta segítségével is igen színiesen és eredményesen taníthat, de ugyanakkor nyitottnak kell lennie minden új iránt, keresnie kell azokat a módszereket és eszközöket, amelyek egyéniségének, a tanulóknak, az adott tananyag átadásának, gyakoroltatásának legjobban megfelelnek. Sajnos nagyon sok olyan tanár van, aki elveti egyik vagy másik eszköz használatát anélkül, hogy kipróbálta volna. Minden ilyen tanárnak ajánlom ezt a könyvet, mert szerzője végigpróbált minden nyelvtanítási segédeszközt, és nem csak felsorolást ad, hanem részletesen ismerteti azokat, utal az adott eszköz alkalmazásának nehézségeire és előnyeire is.

Mivel a tanulmány időrendi sorrendben tekinti át az egyes segédeszközöket, olyanok alkalmazásának az ismertetésére is kitér, amelyek a technikai fejlődés miatt már nem lehetnek a tanár munkájának segítői (pl. epizskóp, hanglemezzel, rádió-tv egyenes adása - a magnó és a videó átvette a szerepüket), de ez csak a szerző teljességre törekvését jelzi. Nagy figyelmet érdemelnek azok a fejezetek, amelyek a többi vizuális, auditív illetve audio-vizuális segédeszközt mutatják be. Sok hasznos ötletet kapunk dr. Varga Gyöngyitől, aki arra is tanácsot ad, hogy hogyan gyűjtsük, rendszerezzük, tároljuk a szemléltető anyagokat (képek, diák, magnófelvételek, stb.). Nagy erénye a könyvnek, hogy a különböző segédeszközök és a hozzájuk való anyagok ismertetésekor figyelembe veszi egyrészt a mai magyar iskolákban levő technikai lehetőségeket, másrészt a Magyarországon elérhető anyagokat. Varga Gyöngyi nem rugaszkodik el a valóságtól, mert bár ismeri a legkorszerűbb anyagokat is, elsősorban azok alkalmazásának a részleteit taglalja, amelyek Magyarországon adóttak, ugyanakkor biztatja, bátorítja a tanárokat önálló anyagkészítésre (rajzok, táblázatok készítése; képek, hang- és videofelvételek gyűjtése; az ezekhez kapcsolódó gyakorlatok összeállítás). Szerencsére az utóbbi időben sok új anyag jelent meg a hazai boltokban, az angol nyelvű műholdas programok vétele is egyre több helyen lehetséges. A Soros Alapítvány jóvoltából több iskola rendelkezik olyan videós anyaggal, mint a Follow Through vagy a Video English. Rajtunk, angol szakos tanárokon múlik, hogy tudunk-e megfelelően élni ezzel a nagyszerű, igazán korszerű és hasznos adománnyal.

Végül a könyv egy felmérés eredményeinek az ismertetésével zárul. A szerző arra volt kíváncsi, hogy kollegái, jelen esetben Jász-Nagykun-Szolnok megye angol szakos tanárai milyen gyakran alkalmazzák a különböző segédeszközöket. Nagyon tanulságosak ennek a felmérésnek a tapasztalatai, és azt hiszem, hogy általánosíthatók is. Rendkívül fontos, hogy a nyelvtanulás - elsősorban az angol nyelv tanulása - iránti igény növekedésével együtt nőjön a tanárok nyelvtudása, módszertani kultúrája, mert csak így tudunk eleget tenni a nagy társadalmi elvárásnak. Ezért ajánlom dr. Varga Gyöngyi könyvét gondos tanulmányozásra minden már gyakorló és a tanítást most tanuló angol szakos tanárnak.